

Invordering door de overheid

Thomas Sanders

Stichting bestuursrecht Noord-Nederland

4 juli 2019

Agenda

Hoe vordert de overheid in?

1. Kostenverhaal bestuursdwang
2. Invordering dwangsom

Wanneer kan de overheid niet meer invorderen?

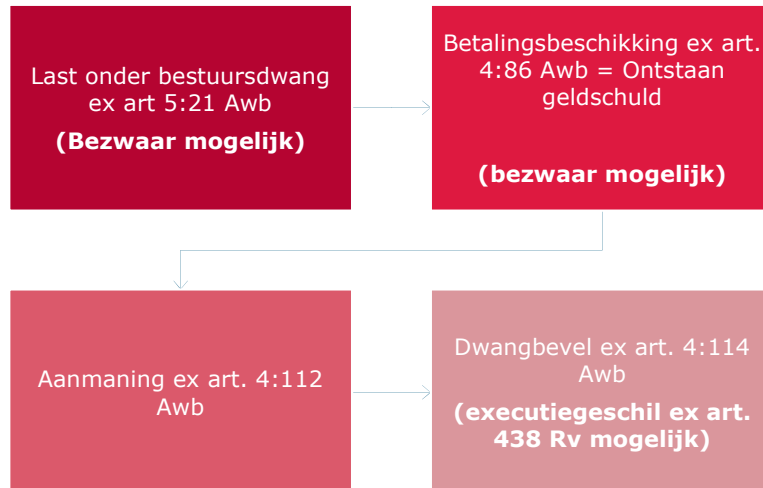
3. De bijzondere omstandigheid
4. Verjaring

Bijzondere thema's

5. Derdebelanghebbende
6. Concentratiebepalingen
7. Dwangbevel en executiegeschil
8. De formele rechtskracht bij invordering – weg ermee?

1. Kostenverhaal bestuursdwang

1. Kostenverhaal bestuursdwang

- Kostenverhaalsbeschikking is een 'gewone' betalingsbeschikking.
- Artikel 4:86 Awb, beschikking vermeldt (a) de te betalen geldsom en (b) de termijn.
- Alle (1) noodzakelijke, (2) daadwerkelijke gemaakte, (3) "redelijk gemaakte" kosten kunnen worden verhaald.
- Kosten die "redelijkerwijze niet of niet geheel [ten] laste [van de overtreder] behoren te komen" (artikel 5:25, lid 1, Awb) kunnen niet worden verhaald.
- Bewijs = facturen die de overheid heeft betaald met zo nodig een omschrijving van de werkzaamheden.

1. Kostenverhaal bestuursdwang

- Kostenverhaal alleen op 'de overtreder'
- Wanneer moet de overheid de overtreder aanwijzen?
 - **"5.1. Voor beantwoording van de vraag of het college bevoegd was een last onder bestuursdwang op te leggen, is niet van belang of [appellant sub 1A] en [appellant sub 1B] overtreder zijn. [...] Dit is slechts van belang voor de vraag of zij de kosten voor de uitvoering van de bestuursdwang moeten betalen, aangezien die kosten op grond van artikel 5:25, eerste lid, van de Awb slechts op de overtreder kunnen worden verhaald."** AB 2018/88
 - Maar: ECLI:NL:RVS:2018:907 uitdrukkelijk aanwijzen van overtreder in bestuursdwangbeschikking betekent automatisch beperking kostenverhaal.

1. Kostenverhaal bestuursdwang

- Afzien kostenverhaal? Standaardoverweging:
 - **"6.1. In artikel 5:25 van de Awb is neergelegd dat bestuursdwang en kostenverhaal als regel samengaan. Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (onder meer in de uitspraak van 18 februari 2015, ECLI:NL:RVS:2015:499), kan voor het maken van een uitzondering blijkens de geschiedenis van de totstandkoming van deze bepaling onder meer aanleiding bestaan indien de aangeschrevene van de ontstane situatie geen verwijt kan worden gemaakt en bij het ongedaan maken van de met het recht strijdige situatie het algemeen belang in die mate is betrokken, dat de kosten redelijkerwijs niet of niet geheel voor rekening van de aangeschrevene behoren te komen. Ook andere bijzondere omstandigheden kunnen het bestuursorgaan nopen tot het geheel of gedeeltelijk afzien van het kostenverhaal."** AB 2017/271

1. Kostenverhaal bestuursdwang

- Afzien kostenverhaal? Standaardoverweging

- 1. Geen verwijt + algemeen belang
- 2. Bijzondere omstandigheden

- Voorbeeld van (1.) – Kakkerlakken jurisprudentie en de Nuenense drugsafvaldumping uitspraak. Dumping drugsafval op perceel particulier – overtreding niet te verwijten + algemeen belang (ECLI:NL:RBOBR:2017:6606)

2. Invordering dwangsom

2. Invordering dwangsom

- Invorderingsbeschikking:

- Motivering waarom last is overtreden
- Motivering hoogte verschuldigde bedrag
- Motivering waarom tot invordering wordt overgegaan
- Besluit tot invordering van het verschuldigde bedrag
- Rechtsmiddelen clause, want appellabel besluit!

Betalingstermijn hoeft niet, want die loopt van rechtswege (6 weken na verbeurte – zie art 5:33 Awb)

2. Invordering dwangsom

- Bewijzeisen invordering zijn (AB 2017/299):
 - **"deugdelijke en controleerbare vaststelling van relevante feiten en omstandigheden";**
 - *Sub 1:* "de vaststelling dient te worden gedaan door een ter zake deskundige medewerker van het bevoegd gezag", **of** een deskundige derde;
 - *Sub 2:* de vastgestelde of waargenomen feiten en omstandigheden dienen op een duidelijke wijze te worden vastgelegd
 - *Sub 3:* in de vorm van een schriftelijke rapportage, foto's of "ander bewijsmateriaal"
 - Kern: "[d]uidelijk moet zijn waar, wanneer en door wie de feiten en omstandigheden zijn vastgesteld of waargenomen en welke werkwijze daarbij is gehanteerd."
 - Bewijs bij handhaving – reflexwerking bewijzeisen invordering (ja! zie: ECLI:NL:CBB:2018:128).

2. Invordering dwangsom

- Beginselplicht tot invordering:
 - *"Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (uitspraak van 10 april 2013 in zaak nr. 201207413/1/A1), dient bij een besluit omtrent invordering van een verbeurde dwangsom aan het belang van de invordering een zwaarwegend gewicht te worden toegekend. Een andere opvatting zou afdoen aan het gezag dat behoort uit te gaan van een besluit tot oplegging van een last onder dwangsom. Steun voor dit uitgangspunt kan worden gevonden in de geschiedenis van de totstandkoming van artikel 5:37, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Kamerstukken II 2003/04, 29 702, nr. 3, blz. 115). Hierin is vermeld dat een adequate handhaving vergt dat opgelegde sancties ook worden geëffectueerd en dus dat verbeurde dwangsommen worden ingevorderd. **Slechts in bijzondere omstandigheden kan geheel of gedeeltelijk van invordering worden afgezien.**" (AB 2014/108)*

2. Invordering dwangsom

- Afzien invordering? Standaardoverweging
- 1. Bijzondere omstandigheden

3. Bijzondere omstandigheid

- De overheid mag niet invorderen bij een 'bijzondere omstandigheid'
- Is de bijzondere omstandigheid nu hetzelfde bij kostenverhaal bij bestuursdwang als bij de invordering van een dwangsom?
- 'Schadevergoeding' vs. 'Windfall profit'
- Ik vind van wel, maar daar kan je zeker anders over denken.

3. De bijzondere omstandigheid

- Gevallen die A-G Wattel benoemt (ECLI:NL:RVS:2018:1152):
 - **Bijzondere omstandigheden bij kostenverhaal zijn:** (i) beperkte verwijtbaarheid overtreding, (ii) onredelijk of onnodige kosten; (iii) te korte begunstigingstermijn; (iv) schending fundamentele rechten overtreder; (v) verwijtbaar handelen overheid; (vi) schending vertrouwens- of gelijkheidsbeginsel; (vii) schending verdedigingsbeginsel; (viii) draagkracht (alleen als overtreder onder beslagvrije voet wordt geduwd of geen toegang tot de WSNP krijgt) en (ix) onevenredige cumulatie herstelsancties.
 - **Bijzondere omstandigheden bij dwangsommen zijn:** (i) overmacht, (ii) verwijtbaar handelen overheid; (iii) schending vertrouwens- of gelijkheidsbeginsel; (iv) als invordering misbruik van bevoegdheid zou zijn; (v) materieel aan de last is voldaan; (vi) draagkracht (alleen als overtreder onder beslagvrije voet wordt geduwd of geen toegang tot de WSNP krijgt) en (vii) onevenredige cumulatie herstelsancties.

3. De bijzondere omstandigheid

Bijzondere omstandigheden bestuursdwang

- **Hoarding casus.** Appellant valt "geen doch in ieder geval een minder groot verwijt te maken" van de overtreding (AB 2017/271 – matiging met 50%).
- **Hekwerk Haelen.** Escalatie situatie en daarmee gemoeide aan bestuursorgaan te wijten. Matiging van 80% (ECLI:NL:RBLIM:2016:1166).
- **Dumping drugsafval (vernietigd - zie AB 2019/153).** Dumping drugsafval op perceel particulier – overtreding niet te verwijten + algemeen belang (ECLI:NL:RBOBR:2017:6606)

3. De bijzondere omstandigheid

- Jurisprudentie afdeling tot dusver:

- **Deventerse asbestcasus.** Aan $\frac{3}{4}$ lastgeving (tijdig) voldaan. 4de deel last was om 5 dagen van te voren te melden wanneer sanering zou plaatsvinden. Melding is echter pas 2 dagen van te voren gedaan. Doel lastgeving (controle door toezichthouders werkzaamheden) was wel bereikt (ABRvS 15 januari 2014, AB 2014/108 – matiging 60%).
- **Krakerscasus.** Lastgeving beëindiging bewoning ism BP. Na voldoen aan last wordt pand gekraakt omdat anti-krakers eruit moesten ingevolge de last. Kraken absoluut niet verwijtbaar. Eigenaar heeft alles gedaan om ze eruit te krijgen (ABRvS 28 december 2016, AB 2017/48)
- **Toeristenmotel Otterloo.** Ten onrechte aangemerkt als overtreder. (AB 2017/356) – zie ook: ECLI:NL:RVS:2019:466!

3. De bijzondere omstandigheid

Bijzondere omstandigheden dwangsom

Wat is **geen** bijzondere omstandigheid?

- Geen overtreder (ECLI:NL:RVS:2014:1583) – **in beginsel!**
- Geen overtreding (ECLI:NL:RVS:2015:2383) – **in beginsel!**
- Dwangsom te hoog (ECLI:NL:RVS:2015:648)
- Geringe draagkracht (ECLI:NL:RVS:2015:2383) – **in beginsel!**
- Overtreding alsnog of partieel beëindigd (ECLI:NL:RVS:2015:3978)
- BG termijn te kort, tenzij overmacht (ECLI:NL:RVS:2015:4048) – **in beginsel!**
- Overtreding van de last door derden, tenzij (ECLI:NL:RVS:2014:4604)
- Of ook bij andere overtredders wordt ingevorderd (ECLI:NL:RVS:2015:3728)
- Slechte gezondheid overtreder (ECLI:NL:RVS:2016:2186)

3. De bijzondere omstandigheid

- Gronden tegen dwangsom / bestuursdwang beschikking in beginsel geen bijzondere omstandigheid – want formele rechtskracht.
- Formele rechtskracht nuancering (ECLI:NL:RVS:2019:466):
 - *“Mede gelet op de conclusie van staatsraad advocaat-generaal Wattel van 4 april 2018, ECLI:NL:RVS:2018:1152, genomen in zaak nr. 201605406/2/A1, welke zaak niet tot een uitspraak heeft geleid omdat het hoger beroep in die zaak is ingetrokken, overweegt de Afdeling dat een belanghebbende in de procedure tegen de invorderingsbeschikking of de kostenverhaalsbeschikking in beginsel niet met succes gronden naar voren kan brengen die hij tegen de last onder dwangsom of last onder bestuursdwang naar voren heeft gebracht of had kunnen brengen. **Dit kan slechts in uitzonderlijke gevallen. Een uitzonderlijk geval kan bijvoorbeeld worden aangenomen indien evident is dat er geen overtreding is gepleegd en/of betrokkene geen overtreder is.**”*

3. De bijzondere omstandigheid

- Draagkracht als bijzondere omstandigheid? (ECLI:NL:RVS:2019:333)
- **"Het bestuursorgaan hoeft bij een besluit omtrent invordering van de verbeurde dwangsom in beginsel geen rekening te houden met de financiële draagkracht van de overtreder. De draagkracht van de overtreder kan immers in de regel pas in de executiefase ten volle worden gewogen en, indien hierover een geschil ontstaat, is de rechter die belast is met de beslechting daarvan bij uitstek in de positie hierover een oordeel te geven. Voor een uitzondering op dit beginsel bestaat slechts aanleiding, indien evident is dat de overtreder gezien zijn financiële draagkracht niet in staat zal zijn de verbeurde dwangsommen (volledig) te betalen. Op de overtreder rust de last aannemelijk te maken dat dit het geval is. Hij dient daartoe zodanige informatie te verstrekken dat een betrouwbaar en volledig inzicht wordt verkregen in zijn financiële situatie en de gevolgen die het betalen van de verbeurde dwangsommen zou hebben."**

3. De bijzondere omstandigheid

- Begunstigingstermijn te kort? In beginsel geen bijzondere omstandigheid.
- Tenzij:
 - Tijdig is aangevangen met de uitvoering van de last
 - De overtreder tevergeefs heeft verzocht (voor het verstrijken van de BG termijn) om verlenging van de BG termijn ex artikel 5:34 Awb.
 - ECLI:NL:RVS:2015:648

4. Verjaring

- Bij dwangsom: één jaar **na verbeurte** (5:35 Awb).
- Bij kostenverhaal vijf jaar **na beschikking** (4:104 Awb)
 - (NB!: ECLI:NL:RVS:2019:437 – verjaart niet vijf jaar nadat kosten zijn gemaakt)
- Verjaring dus eigenlijk alleen bij dwangsommen een 'probleem'.

NB1: verjaringstermijn start niet na uitvaardigen invorderingsbeschikking

NB2: verjaringstermijn start evenmin na ommekomst afwijkende betalingstermijnen

NB3: verjaring geldt per verbeurde dwangsom

4. Verjaring

- Stuiten van de verjaring (art 4:105 en 4:106 Awb):
 - **Aanmaning ex art 4:112 Awb**
 - Beschikking tot verrekening ex art 4:93 Awb
 - Of door uitvaardigen / ten uitvoerleggen dwangbevel
 - Door daad van rechtsvervolging ex 3:316 BW (civiele weg)
 - Erkenning door schuldenaar

Limitatief, maar: ABRvS 27 juli 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2088: 'gelijkstelling met stuitingshandeling' zie ook AB 2018/244

Let op: Er wordt niet gestuit door een besluit te nemen tot niet invorderen totdat procedures tegen last onder dwangsom zijn afgerond AB 2013/285

4. Verjaring

- Alvorens aan te manen moet er een invorderingsbeschikking worden genomen (artikel 5:37 Awb). Geen invorderingsbeschikking? = geen aanmaning!
- Ook invorderingsbeschikking na betaling dwangsom als overtreder dat wil (AB 2017/363)
- Meerdere stuitingen door middel van aanmaning mogelijk (AB 2017/252)
- Aanmanen direct na invorderingsbeschikking mag (AB 2017/280)

4. Verjaring

- Eisen aanmaning (AB 2018/244 & 245):
 - (1.) moet een besluit zijn (of niet? AB 2018/245)
 - (2.) waarin de schuldenaar een termijn van twee weken krijgt om te betalen — tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald; (of niet? AB 2014/418, maar let op: helemaal geen betalingstermijn **wel** een probleem - AB 2019/142)
 - (3.) dat voor de aanmaning een bepaalde vergoeding is verschuldigd die moet worden vermeld in de aanmaning en
 - (4.) dat de schuldenaar wordt gewaarschuwd dat als hij niet tijdig betaalt op zijn kosten dwanginvordering zal volgen (AB 2015/302). AB 2018/244: het gaat om de waarschuwing voor dwanginvordering (en dus niet de waarschuwing voor kosten).

4. Verjaring

- Voorkomen verjaring door verlenging verjaringstermijn (art 4:111 Awb):
 - **Uitstel van betaling** (artikel 4:94 Awb)
 - Zolang schuldenaar surseance
 - Zolang schuldenaar faillissement
 - Zolang schuldenaar in schuldsanering
 - Zolang schorsing van dwangbevel wegens executiegeschil
- Uitstel van betaling **alleen** door middel van beschikking (AB 2017/258)
- Ambtshalve uitstel van betaling verlenen mag – maar kan ook op verzoek van derdebelanghebbende

5. Derdebelanghebbende

- Derde heeft belang bij handhaving, dus belang bij invordering;
- Geen belang meer bij handhaving: dan geen procesbelang meer (AB 2016/32)
- Derde kan verjaring ook voorkomen, door bestuursorgaan te vragen om te stuiten en bij weigering de voorzieningenrechter vragen om verjaring te verlengen (AB 2016/224)

6. Concentratiebepalingen

Artikel 4:125

1. Het bezwaar, beroep of hoger beroep tegen de beschikking waarbij de verplichting tot betaling van een geldsom is vastgesteld, heeft **mede betrekking op** een bijkomende beschikking van hetzelfde bestuursorgaan omtrent verrekening, uitstel van betaling, verlening van een voorschot, vaststelling van de rente of gehele of gedeeltelijke kwijtschelding, **voor zover de belanghebbende deze beschikking betwist**.

[...]

4. In beroep of hoger beroep **legt de belanghebbende zo mogelijk een afschrift over** van de bijkomende beschikking die hij betwist.

27 |

6. Concentratiebepalingen

- Concentratiebepalingen ex artikel 4:125, 5:31c en 5:39 Awb.
- Bezwaar en beroep tegen invorderingsbeschikking wordt 'bij betwisting van de invorderingsbeschikking' meegetrokken in beroep tegen last onder dwangsom.
- Oók als reeds beroep aanhangig is tegen de last. Dan wordt bezwaarfase 'overgeslagen'. (AB 2014/139). Horen belanghebbende dan niet noodzakelijk.

|

6. Concentratiebepalingen

- Een beroep tegen de last onder dwangsom ziet ook op een bijkomende beschikking "voor zover betwist".
- Dat kan nog mondeling ter zitting (ECLI:NL:RVS:2012:BY7307)
- Impliciete betwisting ook mogelijk? Het CBb vindt van wel: i.c. sprake van gronden gericht tegen de hoogte van de dwangsom, werden ook gelezen als gronden gericht tegen de hoogte van de invorderingsbeschikking (ECLI:NL:CBB:2013:BZ3253)

29 |

6. Concentratiebepalingen

- Loopt er eigenlijk een bezwaartermijn als er nog beroep tegen de hoofdbeschikking aanhangig is? M.a.w. – kan een bijkomende beschikking onherroepelijk worden als de hoofdbeschikking dat nog niet is?
 - "[d]e implicatie van het een en ander is, dat de bijkomende beschikking niet rechtens onaantastbaar wordt zolang het bezwaar of beroep tegen de hoofdbeschikking nog aanhangig is". (MvT vierde tranche, p. 69)
- ECLI:NL:RVS:2015:33: betwisting invorderingsbeschikking ruim vier maanden nadat beschikkingen waren genomen aanvaardbaar.
- **Maar is dat niet vreemd? Hoe verhoudt dat zich tot de leer van de formele rechtskracht? (Sluiter, Den Ouden, Kortmann, 2014 – Evaluatie geldschuldenregeling)**

30 |

6. Concentratiebepalingen

- En wat voegt die betwistingseis eigenlijk dan nog toe? De ABRvS lijkt het zelfs net als 6:19 te behandelen (ECLI:NL:RVS:2014:2342):

“5. Ambtshalve overweegt de Afdeling als volgt.

*Ingevolge artikel 5:39, eerste lid, van de Awb, voor zover thans van belang, heeft het beroep tegen de last onder dwangsom mede betrekking op een beschikking die strekt tot invordering van de dwangsom, voor zover de belanghebbende deze beschikking betwist. **Dit artikel heeft in zoverre een vergelijkbare werking als artikel 6:19, eerste lid, van de Awb.***

*5.1. Bij brief van 21 augustus 2013 heeft het college een besluit genomen dat strekt tot invordering van de dwangsom, zodat hangende het beroep bij de rechtbank tegen de last onder dwangsom ingevolge artikel 5:39, eerste lid, van de Awb **van rechtswege beroep is ontstaan tegen het invorderingsbesluit.***

31 |

7. Dwangbevel en executie

- Na aanmaning en niet voldoening: innen via dwangbevel (art. 4:114 ev)
- Dwangbevel levert executoriale titel op (4:116 Awb)
- Inhoud dwangbevel: zie 4:122 Awb en artikel 430 Rv.
- Onregelmatigheden bij executie: civiele rechter (zgn 'executiegeschillen' – zeer marginale toetsing)
- Horen niet vereist (4:118 Awb)

|

7. Dwangbevel en executie

- Toets civiele rechter:
 - "4.3 Vooropgesteld moet worden dat de taak van de rechter in een executiegeschil beperkt is. De executierechter kan slechts staking van de tenuitvoerlegging van een executoriale titel bevelen als hij van oordeel is dat de executant – mede gelet op de belangen aan de zijde van de geëxecuteerde die door de executie zullen worden geschaad – geen in redelijkheid te respecteren belang heeft bij gebruikmaking van zijn bevoegdheid tot tenuitvoerlegging over te gaan. Dat zal onder meer het geval kunnen zijn als de executoriale titel klaarblijkelijk op een juridische of feitelijke misslag berust of als de executie op grond van naderhand gebleken feiten klaarblijkelijk aan de zijde van de geëxecuteerde een noodtoestand zal doen ontstaan, waardoor onverwijlde executie niet kan worden aanvaard (onder meer HR 22 april 1983, NJ 1984, 145 en HR 22 december 2006, NJ 2007, 173)."
 - Zie onder meer Rb. Amsterdam 21 november 2012, ECLI:NL:RBAMS:2012:BY7231 r.o. 4.3., Rb. Dordrecht 29 augustus 2012, ECLI:NL:RBDOR:2012:BX6955, r.o. 4.3., Rb. Den Haag 8 mei 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:CA0205, r.o. 4.8 en Rb. 's-Gravenhage, 1 februari 2012 ECLI:NL:RBSGR:2012:BV3384.

7. Dwangbevel en executie

- Toets civiele rechter rechtmatigheid besluiten:
 - "4.5.2. [...] In een executieprocedure bij de burgerlijke rechter, wiens bevoegdheid ten aanzien van executiegeschillen uitdrukkelijk in artikel 4:123 Awb is gehandhaafd, mogen bestuursrechtelijke vragen die verband houden met de rechtmatigheid van de onderliggende (invorderings)beschikking in beginsel geen rol meer spelen. Dergelijke vragen horen, zo blijkt uit de wetsgeschiedenis, thuis in de bezwaar- en beroepsprocedures die mogelijk aan de tenuitvoerlegging van het dwangbevel zijn voorafgegaan. Vgl. Kamerstukken II, 2003-2004, 29 702, nr. 3, blz. 25."
 - Gerechtshof 's-Hertogenbosch 12 november 2013, AB 2014/56, r.o. 4.5.2.

8. De formele rechtskracht

- Gronden tegen dwangsom / bestuursdwang beschikking in beginsel geen bijzondere omstandigheid – want: formele rechtskracht.
- Formele rechtskracht nuancering (ECLI:NL:RVS:2019:466):
 - *"Mede gelet op de conclusie van staatsraad advocaat-generaal Wattel van 4 april 2018, ECLI:NL:RVS:2018:1152, genomen in zaak nr. 201605406/2/A1, welke zaak niet tot een uitspraak heeft geleid omdat het hoger beroep in die zaak is ingetrokken, overweegt de Afdeling dat een belanghebbende in de procedure tegen de invorderingsbeschikking of de kostenverhaalsbeschikking in beginsel niet met succes gronden naar voren kan brengen die hij tegen de last onder dwangsom of last onder bestuursdwang naar voren heeft gebracht of had kunnen brengen. **Dit kan slechts in uitzonderlijke gevallen. Een uitzonderlijk geval kan bijvoorbeeld worden aangenomen indien evident is dat er geen overtreding is gepleegd en/of betrokkene geen overtreder is.**"*

8. Wat is het ook alweer?

- **Formele rechtskracht**
- Een bestuursrechtelijk besluit wordt rechtens onaantastbaar als er geen rechtsmiddelen meer tegen open staan.
- Heeft twee gevolgen:
 - Ten eerste is het besluit onaantastbaar. De *rechtsgeldigheid* daarvan staat daarmee vast.
 - Ten tweede moet uitgegaan worden van de *rechtmatigheid* van dat besluit.

8. Wat is het ook alweer?

- **Formele rechtskracht**

- Uitzonderd: feiten, overwegingen:
 - *“Indien die bestuursrechtelijke procedures leiden tot besluiten met formele rechtskracht, dient de burgerlijke rechter weliswaar uit te gaan van de rechtsgeldigheid en rechtmatigheid van die besluiten, maar is hij niet gebonden aan de inhoudelijke overwegingen die aan de besluiten ten grondslag zijn gelegd” (Staat / Stedin - ECLI:NL:HR:2018:12)*
- Uitzonderingen:
 - (1.) als het feit dat geen gebruik is gemaakt van het recht van bezwaar of beroep aan de overheid is toe te rekenen.
 - (2.) als het bestuursorgaan de onrechtmatigheid van het onherroepelijke besluit erkent.
 - (3.) als de bestuursrechter in strijd heeft gehandeld met een fundamenteel rechtsbeginsel waardoor niet meer gesproken kan worden van een eerlijke en onpartijdige behandeling van de zaak.

37 |

8. Wat is het ook alweer?

- **Formele rechtskracht**

- Kort samengevat: als de procedure niet eerlijk is verlopen dan wordt aan de belanghebbende de formele rechtskracht niet tegengeworpen.
- Maar dat betekent wel dat er geen uitzondering bestaat op de formele rechtskracht voor als het besluit gewoon echt niet deugt ('evident onrechtmatig is').
- Notoire voorbeelden: het 'Vulhop' arrest van de Hoge Raad en 'Alcoholslotprogramma uitspraken' van de Afdeling en de Hoge Raad.

38 |

8. Zullen we dan maar rechtvaardig zijn?

• Vraag:

- Moet er een (bredere) uitzondering ('nuancering') komen op de leer van de formele rechtskracht voor "evident" onrechtmatige besluiten?
- Afdeling zegt: 'ja' – in ieder geval bij invordering (binnen het bestuursrecht) – het 'noodluikje' voor de echt evidente gevallen.

39 |

8. Waarom eigenlijk niet?

- **Een noodluikje creëert meer problemen dan het oplost**
- Het doorkruist de belangrijkste spelregels in het bestuursrecht
- ... en raakt daarmee de logica, de begrijpelijkheid en de duidelijkheid van onze spelregel
- Het is paradoxaal genoeg onrechtvaardig – spelregels moeten niet afhankelijk zijn van het gewenste resultaat
- Het is rechtsonzeker
- Het recht wordt er complexer, tijdrovender en duurder door
- **Een noodluikje is volgens mij winst op de vierkante millimeter met een te grote prijs voor het systeem als geheel**

40 |

Wat vinden jullie?

41 |

Bedankt voor jullie aandacht
Voor vragen: tsanders@akd.nl